

ALVER KOMMUNE
Postboks 4
5906 FREKHAUG

Dato	08.03.2022
Vår referanse	2022/18781-2
Dykkar referanse	
Sakshandsamar	Sigrun Wølstad
E-post	Sigrun.Wolstad@vlfk.no
Telefon	96944535

Klage på vedtak - dispensasjon frå kommuneplan – gnr. 108, bnr. 161 - Lindås - Alver kommune

Vi viser til brev frå Alver kommune motteke 15.02.2022 med melding om vedtak om dispensasjon på gnr. 108, bnr. 161. Klagefristen var 08.03.2022, men grunna ferieavvikling (vinterferie) hjå Vestland fylkeskommune vart det bedt om utvida klagefrist. Dette vart innvilga 8. mars, både per telefon og brev.

Fylkesdirektøren har mynde til å klage på enkeltvedtak etter lova dersom vedtaket direkte røyrrer ved fylkeskommunen sitt saksområde. Fylkesdirektøren har delegert myndet vidare til avdelingsdirektør for kultur, idrett og inkludering for enkeltvedtak som direkte vedkjem kulturinteresser. Klageretten er i medhald av Vestland fylkeskommune sitt reglement for folkevalde organ og delegering datert 05.10.20, avsnitt 41 om lov om planlegging og byggesaksbehandling, § 1-9, tredje ledd.

Vestland fylkeskommune har i brev datert 04.11.2021 gitt slik uttale i saka:

“Vi viser til brev datert 27.09.2021 med ovanfor nemnde sak til fråsegn, og vårt brev datert 12.10.2021 der vi ber om utsett frist for fråsegn. Seksjon for kulturarv i Vestland fylkeskommune har vurdert saka som regionalt kulturminnemynde.

Seksjon for kulturarv var på synfaring i området 03.11.21

Historikk

I samband med utarbeiding av kommuneplanen sin arealdel for Lindås fremja dåverande Hordaland fylkeskommune 03.10.2019 motsegn til område vist som B1, grunna konflikt med den Trondhjemske postvei som er eit kulturminne av nasjonal interesse. Motsegna vart trekt då område B1 vart redusert i omfang. Eit viktig moment i trekkinga av motsegna var at bustadområdet skulle liggje nord for kollen på Åtun. Slik blir ny busetnad lite synleg frå postvegen, og ein sikrar at vegen blir liggjande i eit større grøntområdet som i dag. Årsaka til at ein kunne godkjenne bustad formål i den sør-austre delen av planområdet var at det er gjennomført tiltak i postvegens nærområde.

Vi viser elles til vårt fråsegn til oppstart av privat planarbeid for gnr. 108, bnr. 161 datert 19.08.2021, der vi blant anna skriv følgjande:

«Vi gjer merksam på at den Trondhjemske postveg ligg tett på og i nærområdet til planområdet. Vi ber om at det vert teke særleg omsyn til denne i den vidare planprosessen. Postvegen er statleg listeført og har nasjonal kulturminneverdi. I det vidare arbeidet er viktig at ein tar omsyn til postvegen og karakteren til landskapet rundt den. Så langt vi kan sjå er viste alternativ 1 i planinitiativet det beste for postvegen, her er avstanden til vegen størst og bygningane er planlagd på nordsida av eksisterande kolle, det er heller ikkje planlagt infrastruktur (som for eksempel tursti) i nærleiken.

Vurdering av dispensasjon

Mottekne søknad om dispensasjon viser busetnad vest for kollen i område avsett til grønstruktur. Ny busetnad her vil ha vesentleg negativ konsekvens for den Trondhjemske postveg som er eit kulturminne av nasjonal interesse.

Vestland fylkeskommune rår i frå at ein gir dispensasjon frå grønstruktur til bustad i denne saka.”

Utval for areal, plan og miljø i Alver kommune handsama saka i møte 09.02.2022 sak 019/22 og fatta følgjande vedtak:

APM- 019/22 Vedtak:

“Med himmel i plan- og bygningslova §19-2 jf. §11-6 vert det gjeve dispensasjon frå krav om områdeplan for utbygging av område B1 i Lindås. Det vert også gjeve dispensasjon frå arealføremålet grøntstruktur. Grunngeving: Areal-plan og miljø utvalet har vore på synfaring i forkant av sakshandsaminga . Tiltakets plassering i høve til dei kulturhistoriske verdiane som knytte seg til postvegen og kollen, vert avklart i arbeidet med detaljreguleringen av området. Utvalget vil signalisere at det i det vidare arbeidet med detaljregulering av området, etterstreber å minimalisere inngrep rundt kollen for å redusere påverknaden dette får på postvegen. Det må i arbeidet med detaljreguleringsplan sikrast føresegn som hever kvaliteten og opplevelsesverdien knytt til postvegen, kartlegging og gjennomføring av naudsynte tiltak for å sikre vipa sine hekkeområder. Forslagsstiller må også finne naudsynt erstatningsareal som kan nyttast av barn og unge.”

Overordna plan

Området er i hovudsak avsett til bustad, men eit areal på om lag 1170 m² sørvest i planområde er sett av til grøntstruktur, i tillegg ligg heile arealet innanfor omsynssone H810_2, og er omfatta av områdeplankrav jf. føresegn 2.2.2. Vidare er det i føresegn 2.2.3 stilt krav om at områder innanfor denne sona skal inngå i detaljregulering før det kan søkast om løyve.

Vi viser til dåverande Hordaland fylkeskommune sitt motsegn datert 03.10.2019, jamfør vedlegg, knytt til område vist som B1, ved rullering av KPA for Lindås. Motsegna var knytt til endra arealføremål, frå grøntområde til bustad, nær Den Trondhjemske postveg. Eit viktig moment i tekkinga av motsegna var at bustadområdet skulle liggje nord for kollen på Åtun. Slik blir ny busetnad lite synleg frå postvegen, og ein sikrar at vegen blir liggjande i eit større grøntområde som i dag.

Følgjande føresegn gjeld for den Trondhjemske postveg i KDP, § 4.2.4, a):

«Heile det historiske veganlegget Den Trondhjemske postvei innanfor område H570 skal bevarast, dvs. vegbane og vegbreidde. Tiltak som kan gjere skade på postvegen, endra vegen sin karakter eller som utilbørleg skjemmer kulturminnet er ikkje tillat med mindre det ligg føre løyve frå Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen».

Pågåande planprosess, Detaljregulering – utbygging av bustader – gnr. 108. bnr. 161 - Åtun

Vi viser til vårt fråsegn til oppstart av privat planarbeid for gnr. 108, bnr. 161 datert 19.08.2021. Der vi blant anna uttalte følgjande:

“Kulturminne

Den Trondhjemske postveg

Vi gjer merksam på at den Trondhjemske postveg ligg tett på og i nærområdet til planområdet. Vi ber om at det vert teke særleg omsyn til denne i den vidare planprosessen. Postvegen er statleg listeført og har nasjonal kulturminneverdi. I det vidare arbeidet er viktig at ein tar omsyn til postvegen og karakteren til landskapet rundt den. Så langt vi kan sjå er viste alternativ 1 i planinitiativet det beste for postvegen, her er avstanden til vegen størst og bygningane er planlagd på nordsida av eksisterande kolle, det er heller ikkje planlagt infrastruktur (som for eksempel tursti) i nærleiken”.

Kulturminnefagleg vurdering

Kommunen si grunngeving for dispensasjon er at dei kulturhistoriske verdiane knytt til postvegen og kollen, vert avklart i arbeidet med detaljregulering. Her skal ein etterstrebe å minimalisere inngrep rundt kollen for å redusere påverknaden dette får for postvegen. Dette skal sikrast i føresegn.

Våre fråsegner knytt til området konkluderer med at ein ikkje kan byggje sør for kollen på Åtun, utan at dette vil føre til vesentleg negativ konsekvens for eit kulturminne av nasjonal interesse.

Den Trondhjemske postveg ligg tett på området som er søkt endra til bebyggelse. Postvegen er statleg listeført og har nasjonal interesse. Vegfar som strekk seg tilbake i førhistorisk tid er ofte vidareutvikla til postveg på eit seinare tidspunkt. Før 1600-talet var det få køyrbare vegar i Norge. Vegfara var stiar og tråkk som blei brukt når folk gjekk eller reiste med hest. Vegen utvikla seg vidare frå å vere tråkk til «tjodvegar», med ei viss minimumsbreidde. Vegfara og vedlikehald av desse er omtalt i fleire skriftlege kjelder frå før 1537, blant anna Magnus Lagabøtes landslov frå 1274. Vegfaret er nemnd i forundersøkinga til postvegen «Beskrivelsen over den Sikreste og mest bequemme Post Tour mellom Molde og Bergen» frå 1775. Om vegfaret frå Lindås til Fonnebust er det skildra: «Fra Fanebust til Lindaas Prestegaard ¼ Miil, findes vejen i God Stand». Noko som betyr at postvegen mest sannsynleg er etablert over eit eldre vegfar. Vegen er også ein gamal kyrkjeveg for folk som budde kring Fensfjorden og har nok vore i bruk som det sidan mellomalder. Dette skreiv vi også i vårt brev datert 19.08.2021.

Vestland fylkeskommune er av den oppfatning at busetnad sør for Åtun vil medføre store terrenginngrep og høg utnytting, som igjen vil føre til utilbørleg skjemming av postvegen. Dette er i strid med § 4.2.4 i gjeldande KDP. Ny bruk nær postvegen vil også auke faren for ytterlegare tiltak i området, som vil gå ut over og forringe vegen. Den aktuelle traseen er del av den godt vedlikehalde Postvegtraseen som går frå Lindås til Fonnebostsjøen. Det er viktig at denne ikkje blir ytterlegare fragmentert. Ei fragmentering, i tillegg til det som er nemnt over, vil resultere i ein langt dårlegare opplevingsverdi av vegkulturminnet.

Klage

Med heimel i lov om planlegging og byggesaksbehandling § 1-9, tredje ledd, klager avdelingsdirektør for kultur, idrett og inkludering på Alver kommune sitt vedtak om dispensasjon på gnr. 108, bnr. 161. Vestland fylkeskommune klager på Alver kommune sitt vedtak. Alver kommune har i denne saka gitt dispensasjon frå arealføremålet grøntstruktur.

Grunngjevinga for klaga er at regionale og nasjonale kulturminneverdiar vert vesentleg sett til side. Vi gjer merksam på endringa i plan- og bygningslova § 19-2 frå 01.07.2021, der blir det gjort tydeleg at det ikkje skal bli gitt dispensasjon i strid med fråsegn frå statleg eller regionalt mynde, der nasjonale eller regionale interesser blir vesentleg sett til side.

Med helsing

Per Morten Ekerhovd
avdelingsdirektør
KII - Kulturarv

David Aasen Sandved
seksjonssjef
KII - Arealplan (Førde)

Brevet er elektronisk godkjent og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

1 Fåsegn til KPA Lindås

Kopi til:

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

Njøsavegen 2